

“L'imperi està menys en crisi que l'estat”

L'espai de la llibertat quan es prioritza la seguretat, la reformulació del paper dels estats i les relacions entre les comunitats del món i de la mateixa democràcia són algunes reflexions que fa el filòsof Xavier Rubert de Ventós arran de la crisi internacional que avui vivim.

La guerra a l'Afganistan i la croada dels països occidentals contra el terrorisme serviran de coartada per limitar la llibertat?

—Hi ha una escala, una gradació en els desitjos. Només quan en tinc satisfets uns, aspiro als altres. Quan tinc gana, no aspiro al plaer sexual. Quan estigui fart, llavors voldré seguretat. I quan estigui segur, llavors voldré llibertat. I quan ets lliure, vols el plaer de la diversió. En aquest sentit, la tendència dels estats, amb costos per a la llibertat —perquè no es poden fer truites sense trencar ous— crec que serà força democràtica. És a dir, respondrà, per desgràcia, a una demanda força general... Crec que la gent, en nom de la seguretat, està disposada a vendre's trossos significatius de la llibertat, encara que no m'agradi dir-ho, però em temo que és així.

—Hi ha algun discurs que pugui contestar aquesta lògica que diu?

—Home sí, si es pogués fer veure a la gent el cost que té la llibertat. Que la gent sentís el preu de la llibertat, que l'hagués de pagar com una mena de 0,7%... Però en la situació actual és molt difícil. Hem de predicar-ho, però no sóc gaire optimista.

Amèrica feia guerres de “baixa intensitat”, que en deien. Feien guerra sense baixes al camp de batalla, però li han dut els morts a casa seva. Hi ha un desconcert general, el discurs de la territorialitat ja no és el que era...

—És una part més de la globalització?

—Sí, però les multinacionals ja fa temps que ho sabien, que es podien utilitzar treballadors d'un lloc, la tecnologia d'un altre...

Però el que ha sorprès ara és la barreja de la sofisticació i l'alta estratègia

amb els mitjans tan primaris. Quan estan preparant la guerra de les galàxies, que te la fotin amb un avió comercial! És com si tu vas amb un Boeing i te la foten amb una tartana.

Són una gent amb una estructura psicològica molt desenvolupada, amb una capacitat d'estratègia gran, amb una capacitat de mobilitat important i, alhora, amb una capacitat de morir tremenda! Són persones que podien estar anys preparant la seva mort, és un tema molt fort.

—Com es pot evitar que les persones arribin a tenir una convicció tan brutal?

—A llarg termini, com es pot salvar? Així com alguns economistes s'han adonat que l'economia té un límit, és a dir, que si no pares de créixer, et carregues els propis recursos, etc. Doncs bé, les decisions que s'han pres des de l'alta política, l'ONU, l'OTAN, els acords de Ialta, han contribuït a fer unes divisions del món basades en els interessos dels gran imperis... Això té uns límits. El món no és plastilina. Si es plastilina avui, és guerra demà. Llavors és quan es fabriquen Iugoslàvies, o es fan dues Alemanyes. Doncs, no, Alemanya torna a ser una i Iugoslàvia són moltes, però amb costos.

Es va dir: d'Àfrica en farem un quadre de Mondrian, i en canvi d'això, els donarem una ideologia universal que serà la il·lustració. I aquesta gent, de cop, pensen, universal per universal i tenint en compte com hem quedat de malament, millor l'Alcorà que el capitalisme i que el capital de Marx.

—Estem tastant el fruit de les polítiques colonials?

—Hi ha hagut una segmentació estratègica, un universalisme extern a ells. Aquest universalisme, que entre

"Ara ens ha sorprès la barreja de sofisticació i l'alta estratègia amb els mitjans tan primaris. Quan preparen la guerra de les galàxies, que te la fotin amb un avió comercial!..."

altres coses es diu "democràcia", en el moment que li ha convingut, a Europa, se'l salta. És el cas d'Algèria, on es va donar suport al cop d'estat militar, a Palestina, on es va contra el dret d'un poble a estar en el seu lloc... Tot això dóna a aquests països la sensació d'estar agredits i és un adob per al fonamentalisme, perquè permet anar a un estadi, a una ideologia on existeixen com a subjecte.

—Però a Europa les fronteres tampoc no són cap exemple d'ordre...

—Penso que en molts llocs d'Europa —ara existeix Lituània, Estònia, països més grans i més petits— cal buscar unitats geogràfiques que responguin a diversitats lingüístiques, ètniques —ètniques, és clar que sí, sí... Quina vergonya hi ha ara a dir ètniques! Doncs ètniques i el que calgui!—, clàniques i familiars...

Per exemple, i ja fora d'Europa, amb els indígenes de Mèxic, no se'ls pot fer un sistema representatiu tant, que hagin d'anar a les *Cortes Generales*! No, s'ha d'acceptar el seu nivell de representativitat. Cal pensar en termes que incloguin els sistemes representatius del poble indi. De la

mateixa manera passa amb els uzbeques, per exemple, i també la Ummah general aràbiga, etc.

—Això vol dir buscar sistemes de representació més oberts a les necessitats de les diferents comunitats?

—A Espanya, per exemple, han d'existir el Paísos Catalans. Per a mi, el meu nivell d'identificació natural seria aquest, no per a tothom, si no tots el votarien. Però en el moment que això ho volgués prou gent, hauria de poder ser. Els estats resultants de la Segona Guerra Mundial, o els resultants de l'entrada dels Borbons, etc., tot això s'ha acabat. S'ha vist que amb la crisi de la territorialitat, com a criteri, la rendibilitat —ja no diria tant el poder— dels estats ja no existeix.

—Els estats, com avui els coneixem, ja no són útils?

—Tothom està en un estat per una cosa de *cost-benefit*. Quan, al català, li protegien els aranzels per una banda, i li asseguraven la venda amb Cuba, etc., home, podíem pensar: "No manem aquí, però construïm mercats..." Com deia Convergència, els marco. Era un negoci, no molt maco, però negoci. Però avui dia, els estats europeus

quin negoci són? Per si sols no donen protecció, i amb la inflació de la moneda no permeten fer "inflació compensatòria". I en aquest cas de la guerra, ens hem d'ajuntar a una entitat que no votem, de la mateixa manera que no votem les multinacionals...

—Així, per vostè, aquest conflicte és reflex d'una crisi de l'estat nació?

—Sí, però en canvi, no tant de l'imperi. L'imperi està menys en crisi que l'estat. Menys l'imperi soviètic, que va ser ideològic, els imperis han estat moltes vegades tolerants, clar que també corruptes. És a dir, el que en diem un absolutisme moderat per la corrupció. Tant Roma com els Estats Units, avui. Quan vaig estar als EUA, vaig posar els meus nens en una classe en què hi havia negres, blancs, xinesos, vestimentes de tot tipus... Ho vaig veure molt més democràtic, més barrejat, més caòtic... La idea d'imperi, que és més de fer aqüeductes, de fer ponts de control, a diferència de la religió, permet més formes diferenciades.

—Amb l'imperi resisteixen més els nexes d'interès que abans tenien els estats, és a dir, tu em protegeixes i jo sóc el teu súbdit?

—L'imperi resisteix més perquè és més flexible que l'estat i menys ideològic, no et demana que combreguis amb déus, és menys doctrinari, és més cínic. L'imperi guarda les formes, però permet ser diferent. Això sí, et demana ser súbdit, en el sentit que hi ha una explotació econòmica.

El que passa ara, però, és que als EUA la situació els ha superat. Creien ser al santuari des d'on podien actuar. Però ara, en un món policèntric, hi ha altres santuaris des dels quals també es pot actuar. Així com al segle II aC els romans van trobar-se amb els huns, que s'havien adonat que també formaven part de les regles del joc, i la Hispània i la Gàl·lia se'ls van trobar a casa, ara, als americans, els passa una cosa semblant, i també se'ls han trobat. Hem de viure amb això, veurem com s'hi viu...

Enric Rimbau